

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Oslo 24. september 2010

Høringsuttalelse – endringer i forskrift om rammeplan

Vi viser til høringsbrev av 30. juni 2010. IKO – Kirkelig pedagogisk senter og KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon vil med dette avgi felles høringsuttalelse.

IKO, gjennom IKOs barnehagekontor, er en ressurs- og serviceorganisasjon for eiere og ansatte i menighets- og organisasjonsbarnehager. Om lag 230 barnehager er knyttet til IKOs barnehagekontor. KA er en interesse og arbeidsgiverorganisasjon for virksomheter med kirkelig forankring, og har om lag 80 barnehager som medlemmer.

Høringen har som utgangspunkt endringer i rammeplanen for barnehager som følger av nylig vedtatte endringer i barnehageloven etter at ny formålsbestemmelse for barnehager ble vedtatt desember 2008. IKO og KA er tilfreds med at den nye formålsbestemmelsen også får konsekvenser for rammeplanen for barnehager, og vi støtter derfor at disse endringene gjøres i forkant av en grundigere gjennomgang av rammeplanen, jf. St.mld.nr.41 (2008-2009) Kvalitet i barnehagen.

Samtidig vil vi påpeke at flere av forslagene i høringsnotatet i for liten grad tar hensyn til den nye formålsparagrafen og innholdet i denne. Dette vil vi kommentere fortløpende nedenfor.

Henvisninger til høringsnotatet forkortes til Hn. og gjeldende rammeplanen til Rp.

Del 1, Barnehagenes samfunnsmandat

Vi regner med at revidert rammeplan vil få en egen grafisk utforming, jf. dagens rammeplan. I høringsnotatet er lovtekstene presentert i egne rammer. Dette er et godt grep som støttes og som tydeliggjør lovens betydning for barnehagens virksomhet. Det er derfor påfallende at § 1a Særlig formål ikke er presentert på samme måte. Dette kan gi inntrykk av at den bestemmelsen ikke er fullt så viktig som resten av lovteksten. Derfor bør unntaksbestemmelsen i § 1 a presenteres på samme måte som de andre lovparagrafene. Det vil gi tydeligere signaler om at det er ulike måter å være barnehage på, at mange verdier er felles, men at barnehagene likevel har en frihet til å definere seg selv ut fra andre grunnlag.

IKO og KA støtter også at presiseringen av samarbeid og samvirke på hjemmet løftes fram som andre avsnitt i Del I. Dette er i tråd med vår tolkning av ny formålsparagraf som understreker hjemmets betydning og mandat også i forhold til barnehagen.

Det legges stor vekt på barnehagens oppgaver i den utdypende teksten på side 4 (Hn.). Vi savner her en utdyping av verdigrunnlagets betydning, med grunnlag i barns og foreldres rettigheter, behov og ansvar.

Når begrepet danning innføres i rammeplanen, bør det defineres og utdypes. Om det ikke gjøres her, bør det vises til hvor i rammeplanen dette gjøres.

Religion har stor betydning, både for den enkelte og samfunnet generelt, noe som er tydeliggjort i formålsparagrafen. Samtidig er det lett å blande sammen religion og kultur på en måte som gjør begge deler urett. Når høringsnotatet sier at ”*Barnehagen skal støtte barn ut fra*

deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.” (Hn s. 4) usynliggjøres det religiøse på en uheldig måte. Barnas religiøse tilhørighet og forutsetninger bør komme til uttrykk. Vi vil derfor foreslå at setningen endres til: *Barnehagen skal støtte barn ut fra deres egne kulturelle, religiøse og individuelle forutsetninger.*

Kapittel 1 Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver

Den nye formålsparagrafen uttrykker tydelig at barnehagen skal forankres i ”*kristen og humanistisk arv og tradisjon*”. Det er overraskende at en i høringsnotatet først påpeker hvilke verdier denne arven har ført med seg, før en viser til selve verdigrunnlaget, når loven gjør det motsatte. Vi mener verdigrunnlaget bør synliggjøres først.

Videre har en i høringsnotatet tatt som utgangspunkt at kristen og humanistisk er to ulike retninger som ”har utfyllt og korrigert hverandre”. Dette er en annerledes tolkning av dette begrepsparet enn det som tidligere har vært vanlig. De fleste vil oppfatte begrepsparet som en helhet, ikke som to motsetninger. Vi vil derfor foreslå at dette endres.

IKO og KA støtter ellers setningen: ”*Ved å synliggjøre religioner og livssyn i formålet, anerkjennes at både religioner og livssyn har en plass i det offentlige rom og at det er plass for en åndelig dimensjon i barnehagen*” (Hn. s 5). Dette er en viktig og positiv beskrivelse av det religiøses plass i barnehagen. Høringsnotatets ønske om at ”*En slik plass må brukes til utgangspunkt for dialog, åndsfrihet og respekt for mangfold*” deler vi fullt ut, men det er både uheldig og unødvendig med tilføyelsen ”*ikke for å uttrykke et religiøst eller verdimesig hegemoni*”. Dette er en negativ tilføyelse som forutsetter en type misbruk av tradisjonen det ikke uten videre er grunn til å framheve. Vi vil heller foreslå en positiv tilnærming med en ny setning: *Barns rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet skal respekteres ved at den åndelige dimensjonen blir ivaretatt i barnehagen*, med henvisning til paragraf 14 i FNs menneskerettskonvensjon. Det bør ellers fortsatt vises eksplisitt til at barnehagens verdiformidling skal praktiseres i overensstemmelse med menneskerettskonvensjonene som Norge er bundet av (Rp. S 9).

At et flertall av foreldre i Norge lar sine barn døpe i Den norske kirke, og at kristendommens verdier er nedfelt i samfunnet på mange områder, bør fortsatt gjenspeiles i den rammeplanen som alle barnehager skal forholde seg til. Dette er en viktig del av arv og tradisjon, som vi mener bør synliggjøres i barnehager. Et verdigrunnlag som ikke viser til hvor det har sine røtter, kan virke historie- og kulturløst. Det kan virke som dokumentet vil viske ut en identitet som svært mange forbinder seg med. Dette bør tydeliggjøres. Å være i dialog innebærer å være tydelig på hva en bygger sine meninger opp på, ikke å viske ut grunnlaget.

Det er videre påfallende at alle verdier blir gjentatt ord for ord, unntatt ordet *tilgivelse* som har en tydelig kristen forankring (øverst side 6, Hn.). Tilgivelse bør derfor føyes til.

1.2 Barnehager med særlig formål

Ved å bruke begrepet *særlig formål* (Hn. s 6) synes vi det er gjort et godt grep. For å være konsekvent i formen, bør også denne paragrafen gjengis på samme måte som de andre paragrafene.

Verdiene som er listet opp i 1.1 bør listes opp på ny, for å tydeliggjøre at disse gjelder for alle barnehager. I tillegg gis det her eier anledning til å fastsette bestemmelser som et supplement til disse fellesverdiene. Vi støtter at det presiseres at verdiene og livssynsformålet til barnehagene skal fastsettes og tydeliggjøres for foreldre/foresatte, personale, tilsynsmyndigheter og andre i vedtektene.

1.3 Omsorg og lek, læring og danning

IKO og KA støtter at departementet har valgt å plassere barnehagens oppgaver på dette stedet i rammeplanen. De fire begrepene har ulik betydning og er på ulike nivå, noe som ikke kommer godt frem i teksten. Omsorgsbegrepet kunne med fordel vært utdypet og reflektert her, slik at barnehagers ansatte og foreldre har et grunnlag å tenke og gjøre omsorg ut fra.

Lekens plass bør gis et eget avsnitt, i likhet med omsorg, læring og danning. Det vil vise lekens uforbeholdne plass i barns liv. Slik det nå fremstår, har læringsbegrepet fått stor plass og synes å være et mål for lek (*leken som livs- og læringsform, grunnlag for læring*, Hn. s 7).

Heller ikke her blir begrepet danning tydeliggjort, annet enn at det er en prosess som **blant annet** handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Dette *blant annet* bør utdypes. For å kunne gjøre etisk begrunnede valg, trenger alle mennesker (barn og voksne) i barnehager tid, kunnskaper og refleksjonsverktøy som støtter etisk danning.

1.4 Barn og barndom

Ved å forandre ordlyden fra *barn undrer seg* til *at barn skal få undre seg* (Hn. s 8) gjør departementet et godt valg. Det viser til at barn er ulike, og definerer ikke en "rett" måte å være barn på. Vi mener at ordet oppdragelse gjerne kan være med ved siden av omsorg, danning, lek og læring i avsnitt 2, s 8. Oppdragelse erstattes ikke alltid av begrepet danning. Ved å la begge begrep stå ved siden av hverandre, vil man kunne imøtekomme den virkelighet som består i å videreføre normer og verdier som erfaringsvis mange foreldre ønsker. Ansatte i barnehager gir også oppdragelse som en del av danningen, og trenger heller mer bevissthet rundt hva, hvordan og hvorfor de gjør det, og ut fra hvilke verdier.

Setningen: *Barnehagen må tilby alle barn et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø, uansett alder, kjønn, funksjonsnivå, sosial og kulturell bakgrunn* bør også tilføyes religiøs bakgrunn.

1.7 Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Det er bra at det nye forslaget redegjør grundigere for at barn gir uttrykk, ikke bare språklig men også kroppslig, for hvordan de har det (Hn. s 11). Å bli tatt på alvor og møtes med tillit og respekt bør ikke umiddelbart (instrumentelt) settes i sammenheng med læring, men stå som en verdi for seg selv, slik det kan framkomme av setningen i 2. avsnitt, s 11. Setningen kunne da lyde: *Å bli tatt på alvor er et viktig grunnlag for å utvikle tillit til seg selv og andre.*

I dette kapitlet burde rammeplanen presisere at det pedagogiske ansvaret bare kan ivaretas om forutsetninger som tilstrekkelig og utdannet personale er tilgjengelig.

Del 2 Barnehagens innhold

Vi støtter presisering av danning her, men savner fremdeles en definisjon og en større refleksjon rundt begrepet. Å si at noe er "mer enn" sier ikke hva det da er eller kan være. Omsorg og danning bør vies hvert sitt avsnitt med overskrifter (Hn. s 14) i likhet med lek og læring (Hn. s16 og 17).

Kapittel 3, Fagområdene

Det bør tydeliggjøres i innledningen i kapitlet at **alle** fagområdene er viktige. Ved implementeringen av rammeplanen viser en undersøkelse ("Alle teller mer") at for eksempel fagområdet etikk, religion og filosofi oppleves vanskelig og dermed ikke blir ivaretatt godt nok i mange barnehager.

3.5 Etikk, religion og filosofi

Den eneste forandring som her er gjennomført, består i at de to punktene som uttrykker: *få kjennskap til kristne høytider og tradisjoner* slås sammen med: *få kjennskap til tradisjoner*

knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppen. Det samme gjøres med punktene som beskriver personalets arbeid, der det står: la den kristne kulturarven komme til uttrykk blant annet gjennom høytidsmarkeringer og: markere andre religiøse, livssynsmessige og kulturelle tradisjoner som er representert i barnehagen.

IKO og KA mener dette er et uheldig grep og vil oppfordre til at dagens to punkter blir beholdt. Kjennskap til religiøse høytider generelt og til de kristne høytidene spesielt er to ulike ting med forskjellig formål. At ulike religiøse høytider blir presentert, og da særlig for de religioner som er til stede i barnegruppen, er viktig for å anerkjenne barns religiøse praksis, tradisjon og behov.

Når det gjelder de kristne høytidene har kjennskap til disse også en annen funksjon, nemlig forståelse av den arv og tradisjon som har preget det norske samfunn i mer enn tusen år. Alle barn bør kjenne til disse høytidene eksplisitt uavhengig av eget religiøst ståsted.

På denne bakgrunn mener altså IKO og KA at de to punktene i rammeplanen fortsatt bør være adskilt.

Øystein Dahle
direktør KA
avdeling for samfunnskontakt og
interessevirksomhet

Eigil Morvik
direktør IKO
Kirkelig pedagogisk senter